

Аспірант, Пачева Н.О.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

КУЛЬТУРА – РУШІЙ СУСПІЛЬНОГО ВІДТВОРЮВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Культура - це сукупність цінностей, норм поведінки, вірувань, всіх членів суспільства. Її своєрідність визначається впливом певних історичних та географічних умов, взаємодією з іншими етнокультурами.

Зі всього розмаїття соціальних процесів, відносин і фактів, які існували у минулому й існують нині, ми виділяємо певну особливу сферу, яка іменується культурою. Більшість людей переконана, що саме культура — те головне, основне, що відрізняє людське і соціальне буття від існування дикої природи. Культúra - сукупність матеріальних і духовних, нематеріальних цінностей, створених людством протягом його історії. Поняття культура об'єднує в собі науку (включно з технологією) і освіту, мистецтво (літературу та інші галузі), мораль, уклад життя та світогляд [1].

Культура (лат. cultura - догляд, освіта, розвиток) — структурний елемент соціальних відносин, сукупність наукового знання, практичних навичок, побутової й теоретичної свідомості, високої духовності, необхідних для розвитку суспільства і людини, формування особистості [2].

Існує досить багато визначень культури кожне з них фіксує реальні й значущі риси та особливості культури, але жодне з них не є вичерпним.

Офіційний і неофіційний характер можуть мати норми поведінки, що обмежують дії суб'єктів господарювання. Так офіційні обмеження – це вся існуюча в даному суспільстві законодавча база, що регулює різні сфери його діяльності, наприклад: Конституція, законодавчі акти, інші писані правила, а неофіційні - це інформація, що передається суспільно, як частина спадщини, що має назву «культура», передача від одного покоління до іншого шляхом навчання та успадкування знань, цінностей та інших факторів, які впливають на

поведінку (релігійні ритуали, традиції, звички тощо). [5, С. 41].

Культура як соціальний феномен дуже складне, поліструктурне явище. Розвиток культури тягне за собою розвиток людства, тому що вона інтегрована в різноманітні сфери життєдіяльності людини.

Іващенко М.В. вважає, що саме культура визначає, як індивіди обробляють, використовують інформацію, та впливають на специфіку неофіційних обмежень і, відповідно, на економічну поведінку [4].

Отже, у вузькому значенні культура — цінності, переконання, зразки, норми поведінки, притаманні певній соціальній групі, конкретному суспільству; у широкому — соціальний механізм взаємодії (засоби, способи, зразки) особистості, спільноти із середовищем існування (природним і соціальним), які забезпечують передачу досвіду та розвиток діяльності. Тобто культура є якісною характеристикою людської діяльності, наскрізною суспільною системою, яка пронизує все суспільство, всі його галузі й структури. Різноманітність виявів людської культури відповідає багатогранності людської діяльності.

О. О. Беляєв в навчальному посібнику «Економічна політика» запропонував розглядаючи інституціональні засади економічного розвитку, зупинився на з'ясуванні значення культурної сфери в суспільному виробництві. Матеріальне виробництво — це не більше ніж передумова, що створює уречевлений, предметний світ для власне людського життя, яке проходить саме у сфері культури. При цьому під культурою розуміють царину суспільного життя, в якій поєднуються творча діяльність людини та її результати. Тобто культуру можна визначити як активну, діяльну соціальну пам'ять людства. У такому розумінні до сфери культури ввійдуть не тільки наука та мистецтво, які традиційно належать до соціокультурних галузей, а й виховання, освіта, увесь той світ людського спілкування та, головне, соціальної творчості, в якому панують закони не відчуженого творчого діалогу окремих осіб [3, с.95].

О. О. Беляєв робить висновки, що культуру можна характеризувати як ту частину суспільного відтворювального процесу, в якому створюються

передумови та результати творчої діяльності, а також безпосередньо здійснюється творча праця з усім розмаїттям її складників. Фактично, культура багато в чому визначається як над економічна сфера, тому що результатом творчої праці є не стільки предметна реальність, скільки творчий зміст, утілений у певній предметній формі. Іншими словами, культура - це той світ, в якому "засобами виробництва" та результатом праці є ідеальні феномени, феномени культури і в якому людина здійснює, вступаючи в діалог з предметами культури та іншими суб'єктами творчої праці, свій вільний та всебічний розвиток [3, с.95].

Культура була й залишається найважливішою метою і найголовнішим засобом соціально-економічного розвитку. Тому орієнтація суспільного розвитку на пріоритет культурної сфери — це стратегічна мета економічного розвитку, орієнтованого на майбутнє, на завтрашній, а не вчорашній день світового розвитку [3, с.95].

З розвитком суспільства, життєвого рівня людей, їх знань та освіти, зростає необхідність в збільшенні рівня освідченості людей, рівня їхньої культури, що в майбутньому призведе до підвищення соціально-економічних показників та притоку ресурсів.

Література:

1. Вільна енциклопедія. Вікіпедія [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
2. Городяненко В.Г. Соціологія. Навч.посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 559 с.
3. Економічна політика: Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол. Е 40 авт.), А. С. Бебело, М. І. Діба та ін. — К.: КНЕУ, 2004. — 287 с.
4. Іващенко М.В. Територіальний аспект соціальних чинників формування економічної поведінки суб'єктів господарювання / Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/ejournals/PSPE/2009_4/Ivaschenko_409.htm
5. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки /Пер. з англ. І.Дзюб. – К.: Основи, 2000. – 198 с.